

חנות שבחצר

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף כ עמוד ב

מתני'. חנות שבחצר - יכול למחות בידו ולומר לו: איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין; אבל עושה כלים, יוצא ומוכר בתוך השוק; ואינו יכול למחות בידו ולומר לו: איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות.

- באר מחלוקת אב"י ורבא בביאור "קול התינוקות" האמור במשנתנו? היאך משתלבת פרשנותם של אב"י ורבא עם ההיתר האמור בסיפא של המשנה ביחס לקול הפטיש וקול הריחים?

- מה ההבדל בין קול הנכנסין והיוצאין ש~~יכול~~ למחות בידו לבין קול הפטיש והריחים שאינו יכול למחות בידו? עיינו בדברי המאירי בביאור למשנתנו.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף כ עמוד ב

אמר המאירי חנות שבחצר יכול הוא למחות וכו' כלומר אחד מבני החצר שרצה לעשות בביתו חנות למכור את כליו או סחורותיו לשם יכולים השכנים או אחד מהם לעכב עליו ולומר אין אנו יכולים לישן מקול הנכנסים והיוצאים ר"ל הבאים ליקח שפעמים שיש להם תרעומת זה על זה וצווחים אבל עושה הוא כלי אומנתו לשם יוצא ומוכר לשוק ואין רשאי לומר עשה כליך במקום אחד שאין יכולין לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים שאדם עשוי לעשות אומנות שלו בתוך ביתו ואינו נמנע מפני היזק שינה אבל המכירה אדם עשוי יותר למכור בשוק וכן אינו נמנע מלהביא תינוקות ופירשו בגמרא תינוקות של בית רבן ללמדם ואין יכולין למחות אף על פי שבשאר נכנסין ויוצאין יכול למחות שמתקנת תלמוד תורה התיירו:

- עיינו בדברי הרשב"א - כיצד ביאר הרשב"א את הדין האמור במשנתנו? כיצד מתיישבים דבריו עם פשוטה של המשנה? מה דעת הרשב"א ביחס לנזקי רעש בכלל?

חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף כ עמוד ב

מתני' חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הנכנסים והיוצאים, לאו מקול הנכנסים ממש קאמר דהא אינו יכול לעכב מחמת קול הפטיש והריחים, ועוד דסיפא דמתני' דקתני אבל אינו יכול לומר איני יכול לישן מקול התינוקות אוקמה אב"י בחצר אחרת אף על פי שהקול נופל באזניו, אלא טעמא משום רבוי דרך כלומר איני יכול לעמוד ולישן מפני רגל הרבים שמרבים עלינו את הדרך, והכין איתא בירושלמי דגרסי' התם דו יכיל למימר ליה אינון אזלין ואתו הכא בעיין לך ולא משכחין לך והן מרבין עלינו את הדרך.

- עיין בדברי מהרלב"ח, כיצד באר את משנתנו, האם דבריו נכונים בשיטת המאירי או בשיטת הרשב"א? עיינו גם בדברי החתם סופר המובאים לקמן:

שו"ת מהרלב"ח סימן צז

שני חצרות סמוכי זה לזה ואחד מבעלי החצרות נותן רחים בחצרו וחבירו אמר שהרחים סמוך לכותלו ומרפה לאבני הכותל ועושה לו נזק אם זה מחוייב לסלק הרחים ולהרחיק מן הכותל או לאו.

נשאלתי אני הצעיר פה ירושלם עיר הקדש תוב"ב על דבר הלכה למעשה והוא שלראובן ושמעון יש ב' חצרות סמוכות זו לזו בשכירות מגוי' לכל א' חצר א' והחצרות פתוחות לשוק הרבי' ואין פתוחות זו לזו גם לא למבוי סתום ושמעון עשה רחים בבית א' מבתי חצרו רחוק מהכותל שהוא המפסיק בין הבית ההוא לחצר ראובן יותר מהשיעור המוזכר במשנה בדין רחים הרבה ולפי האמת כן צריך כי חלוק יש בין רחים דמתניתין להני רחים דידן שהם גדולים ומתגלגלים על ידי בהמ' ואיכא קלא וטריף טובא טפי ממאי דאיכא ברחים דמתני' דהנהו קטנים ומתגלגלי' ביד כפי מה שכתבו ר"ח והתוספות ולכן צריך הרחקה טפי בהני דידן וכן כתב הרא"ש בפירו' בתשובת שאלה ומורשה מוחה בידו ואומר לו שהרחים משמיעין קול הברה בחצר ראובן ולכן [רוצה] שישיר אותם שאלתי למורשה ראובן אם מתנדנד אי זה כותל מבתי חצר ראובן לסבת הרחים או אם עושים אי זה היזק לבנין על פי אומנ' /אומנים/ והשיב לי שהוא יודע ודאי שלא יש שום היזק לבנין בתי חצר ראובן לסבת הרחים הנזכ' האמנם יש ההיזק הנזכר שמשמיעי' קול הברת בחצר ראובן הנז' ואחרי ששמעתי טענותם נראה לעניות דעתי שהדין עם שמעון הנזכר ואין ראובן יכול להכריחו להסיר הרחים ומשנ' שלימה שנינו

בפרק לא יחפור (דף כ"א ומייתי לה בהלכות שם ופ' ששי מהלכ' שכנים וסמ"ג עשה סימן פ"ב וטור ח"מ סימן קנ"ו) חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו אינו יכול לישן מקול הנכנסים ומקול היוצאים עושה כלים יוצא ומוכר לתוך השוק אבל אינו יכול למחות בידו ולומר אינו יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הרחים ולא מקול התינוקו' עד כאן. הרי נראה מכאן שהדין עם שמעון וכל שכן הוא אם בחצר הוא בעצמו אינו יכול למחות בידו ולומר אינו יכול לישן מקול הרחים כל שכן בחצר אחרת אף על פי שתהיה סמוכה והטעם למה יכול למחות בידו מחמת קול הנכנסים ולא מחמת קול הרחיים אף על פי שכפי הנראה קול הרחים קול גדול מקול הנכנסים רש"י ז"ל במשנה לא פי' דבר אמל' במ' שאמרו בגמר' סיפא אתאן לתינוקות של בית רבן ואף על גב דקול הבא מחמת אחר' וכו' נרא' דהחילוף /שהחילוף/ הוא בין קול הבא מחמת עצמו לקול הבא מחמת אחרים ובה עצמו כתב הרב בעל מגיד משנה על פי דרכו של הרמב"ם זכרונו לברכה והאמת שהחילוף הזה הוא מבואר אבל היה צריך להמתיק לנו הטעם דמה לי קול הבא מחמת אחרים מה לי קול הבא מחמת עצמו ובפרט לדעת רש"י ז"ל אשר לסבת זה כתב הרשב"א ז"ל דמאי דקאמר מקול הנכנסים לא מקולן ממש קאמר דאי הכי ה"ה דהיה יכול לעכב מחמת הפטיש והרחים אלא מפני רבוי הדרך קאמר כלומר אינו יכול לעמוד ולישן מפני רגל הרבי' שמרבי' עליו הדרך ויש סעד לפירושו ז"ל בירושלמי.

ואם היה לי רשות לדבר במה שדברו אלו הרבנים/גאוני עולם הייתי אומר דהתנא בעצמו נתן טעם במשנה לזה החילוף והו' דמה שאומר דאינו יכול לישן מחמת הקול לא ברי' הזקה אבל מ"מ היכי דאפש' לתקוני מתקינין ולכן יש לו רשות לעשות מלאכתו בביתו להרויח פרנסתו ולא איתיה דימחי בידיה וימר ליה דליזיל מביתיה לעשות מלאכת אומנותו כיון דלא ברי' הזיקא כאשר כתבתי אבל להביא אנשים לביתו למכור להם כליו ומעש' ידיו אין לו רשות כי יכול לצאת לשוק ולמכור ובמאי דאפשר לתקוני מתקינין והתנא בעצמו רמז לנו זה במה שהאריך ואמר עושה כלים יוצא ומוכר בתוך השוק ואם לא כיון לכך הלשון הזה נראה שהוא מיותר סוף דבר יהיה זה הטעם או אחר הדין נראה מבואר במשנה כפי פשטה שאין שמעון חייב להסיר הרחים. רמב"ם הלכות שכנים פרק ו הלכה יא

אחד מבני מבוי שאינו מפולש שביקש להעשות רופא אומן או גרדי או מלמד תינוקות של עכו"ם בני מבוי מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם הנכנסין והיוצאין, וכן מי שיש לו בית בחצר השותפין לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן ולא לגרדי ולא לסופר יהודי שכותב השטרות ולא למלמדי תינוקות של עכו"ם.

• עיינו בדברי הרמב"ם לקמן – כיצד ביאר את משנתנו?

רמב"ם הלכות שכנים פרק ו הלכה יא

אחד מבני מבוי שאינו מפולש שביקש להעשות רופא אומן או גרדי או מלמד תינוקות של עכו"ם בני מבוי מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם הנכנסין והיוצאין, וכן מי שיש לו בית בחצר השותפין לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן ולא לגרדי ולא לסופר יהודי שכותב השטרות ולא למלמדי תינוקות של עכו"ם.

רמב"ם הלכות שכנים פרק ו הלכה יב

חנות שבחצר יכולין השכנים למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הנכנסים והיוצאין אלא עושה מלאכתו בחנותו ומוכר בשוק, אבל אינן יכולין למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הפטיש או מקול הרחיים שהרי החזיק לעשות כן, וכן יש לו ללמד תינוקות של ישראל תורה בתוך ביתו ואין השותפין יכולין למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול התינוקות של בית רבן.

רמב"ם הלכות שכנים פרק יא הלכה ה

מי שהחזיק לעשות מלאכת דם או נבילות וכיוצא בהן במקומן ויבואו העורבים וכיוצא בהן בגלל הדם ויאכלו והרי הן מצרין לחבירו בקולם וצפצופם או בדם שברגליהם שהן יושבין על האילנות ומלכלכין פירותיהם, אם היה חבירו קפדן או חולה שצפצוף הזה מזיקו או שפירות שלו נפסדין לו בדם חייב לבטל אותה המלאכה או ירחיק עד שלא יבא לו היזק מחמתו, שהיזק זה דומה לריח בית הכסא וכיוצא בו שאין לו חזקה, וכן בני מבוי או בני חצר שנעשה אחד מהן אומן ולא מיחו בו שהרי הוחזק והיו העם נכנסין ויוצאין לקנות ושתקו לא החזיק בדבר זה ויש להם בכל עת לעכב ולומר אין אנו יכולין לישן מקול הנכנסין והיוצאין שזה היזק קבוע הוא כמו העשן והאבק וכזה הורו הגאונים.